

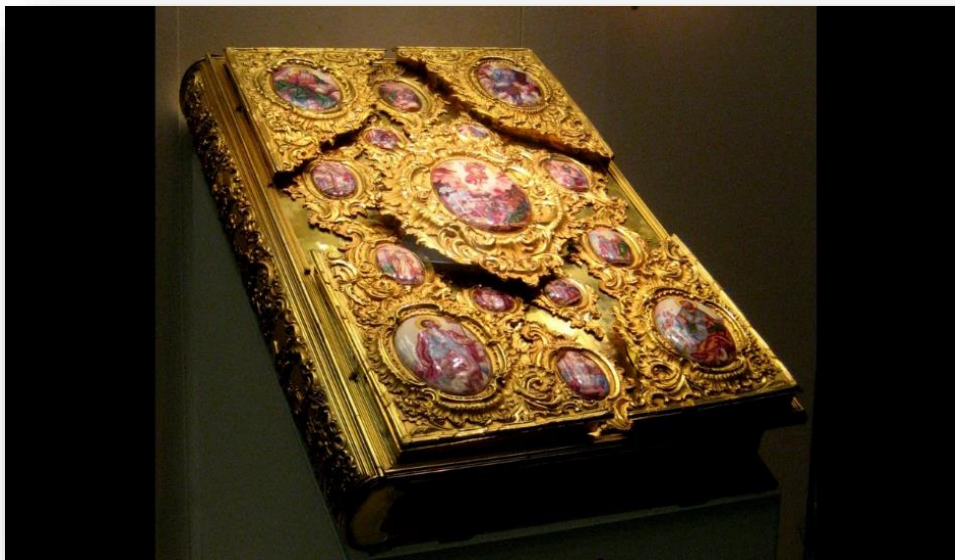
Давня література. Українська середньовічна література XI-XV ст.

Найдавніші рукописні книги Київської Русі (Остромирове Євангеліє, Ізборник Святослава (1073), Ізборник (1076).)

Інформація 1. Запровадження християнства.

"Високою й самобутньою була культура наших предків. Запровадження християнства на в 988 р. пожвавило розвиток культури, наприклад писемності, котра існувала давно, сприяло запровадженню Володимиром Святославичем найперших шкіл для дітей знаті, відкриттю Ярославом Мудрим, що мав схильність до книг, першої бібліотеки при Софійському соборі. Велика, як на той час, книгозбірня була ще в Києво-Печерському монастирі, були бібліотеки й у інших містах, існували ще приватні книгозбірні. велика складова наших предків уміла читати і писати, чимало людей володіло кількома мовами"

Інформація 2. Остромирове Євангеліє.

Перші давньоруські книги, писані від руки на пергаменті (шкіра, оброблена особливим способом) — церковнослужебні: Євангеліє й Псалтир. Найстаріша книга, що дійшла до нас, — "Остромирове Євангеліє"

"Остромирове Євангеліє" — одна із найвидатніших пам'яток старослов'янського письменства у давньоруській редакції до виявлення у 2000 році Новгородського кодексу вважалася найдавнішою книгою, котра була створена на Русі. "Остромирове Євангеліє" вміщує євангельські читання для неділі й свят. Переписане 1056—1057 рр. із староболгарського оригіналу, як гадають, в Києві дияконом Григорієм для новгородського посадника Остромира, що у написі книги названий "близьким" (родичем) князя Ізяслава Ярославича (за гіпотезою Анжея Поппе, згадана у написи дружина Остромира Феофана мала змогу бути донькою Володимира Святославича і Ганни Візантійської).

Євангеліє написане великим красивим статутом, причому розмір букв поступово зростає до кінця книги (від 5 мм до 7 мм). Текст укладений в 2 стовпчики по 18 рядків на площі біля 20x24 см. Численні багатобарвні ініціали, фігурні заставки, зображення євангелістів (Іоана, Луки й Марка), що виконані із вражаючою майстерністю; у тексті вживається

кіновар. Рукопис побудований із 294 аркушів пергаменту, хорошого, однак не вищої якості: є листи із зашитими розрізами й із дірками, які були до написання тексту. Ініціали, які яскраво розфарбовані нетускніючими фарбами (зеленою, червоною, блакитною й білою) й обведені чистим (накладним) золотом — найпомітніша особливість художнього оформлення Остромирового Євангелія. Кожен із них оригінальний, відрізняється особливим малюнком й комбінацією кольорів. Загадковими для дослідників залишаються східні риси у малюнку заголовних букв, що зображають голови хижих птахів, фантастичних химер — крокодилів й саламандр. у складний геометричний орнамент ініціалів вміло вписані й людські обличчя у профіль або анфас).

Інформація 3.Ізборник Святослава (1073).

Першою давньоукраїнською книгою енциклопедичного характеру вважається «Ізборник Святослава 1073 року». Це — чудово оформлений рукопис, який відзначається високою якістю пергаменту, ретельним кирилівським письмом та мистецтвом оздоблення різнобарвними заставками, малюнками, ініціалами з використанням фарб і золота.

Рукопис містить понад 380 статей щонайменше сорока авторів з християнського богослов'я, філософії, логіки, поезики, граматики, етики, історії, ботаніки, зоології, медицини, мінералогії, фізики, математики, астрономії тощо.

«Ізборник Святослава 1073 року» прикрашений шістьма мініатюрами, серед яких дуже вартісна за мистецьким та історичним значенням мініатюра із зображенням родини князя Святослава. Це рідкісний випадок в історії давньоруського мистецтва — прижиттєве зображення людей, не зарахованих до лику святих. Установлено, що портрет князя Святослава, його дружини і п'ятьох синів намальований без попереднього протирання пергаменту кістковим порошком, тонким пензлем густими фарбами і золотом, нанесеним на кіноварну підкладку. Дослідники назвали цей портрет «першим руським малюнком».

Інформація 4. Ізборник (1076).

На відміну від "Ізборника Святослава", який відображав реалії культурних та суспільно-політичних ситуацій, властивих тому ідеалу, де створювалися різні статті, носив нормативний характер, "Ізборник 1076 року" відобразив матеріальну і духовну культуру Київської держави, відбивши і той рівень філософської культури, яка не задовольнялася зовнішнім суто теологічним і релігійним підходом до буття, християнсько-космологічних настанов в осмисленні проблем зовнішньодержавної культури. Як зазначає С. Бондар, укладач "Ізборника 1076 року" вбачав своїм завданням не тільки освітити відповідні питання, а й прагнув привнести в свідомість сучасника ті ідеї, які, на його думку, сприяли б духовному розвитку читача, формували його морально-етичну та естетичну свідомість, свідченням чого є переважна цікавість твору до пізнавальних, етичних і особливо соціальних проблем, зумовлених тими соціально-історичними умовами, в яких жив упорядник збірника. Твір, імовірно, написаний з педагогічно-виховними цілями і був навчальним посібником для виховання князівських дітей.

Домашнє завдання.

Підготуйте усне висловлювання на тему: "Мої враження від ознайомлення із найдавнішими рукописними книгами Київської Русі".

Додаткові джерела:

1. <https://goo.su/oPGo>
2. <https://goo.su/JqoDJ>